

Издази Суботом.

Цијена: За ЦРНУ ГОРУ за годи- ну ф. 6. за по године ф. 3. за четврт године ф. 1 и 50 новчића. За АУСТРО-УГАРСКУ за годину ф. 6. за по год. ф. 3. за четврт године ф. 1 и 50 новчића. За СРБИЈУ за годину ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у штабеним писмима непосредно администрацији «Гл. Црногорца» на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Доплати шаљу се уредништву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се по реда 5 новч. За огласе већи на дуже вријеме ма...

Цетиње, 5. Јануара.

Иза почивке од године и три мјесеца дана, «Глас Црногорца» ево се опет јавља свијету.

Док је он почивао, збринеле су јасно и гласно пушке црногорске, а хаџари и јатагани црногорски писали су пламеним и кривим сијевом својим понајславнијим дјела у повјесницу српскога народа.

Са задовољством, ухаћенем и поносом уст. влада се Србину око на минулом добу. Црна Гора испунила га је дјелима давнијем, пред којима се дубоко клања цео поштени свијет.

Од старине познато јунаштво црногорско ст. кло је повидем кривим доказима нова признања у свијету; оно не само да није малаквало, по се још уздигло и очеличало дугим кривавијем вјећбањем кроз вијекове; о њему свједочи свака линија, сваки криш, свака главина околних брда херцеговачких и арбанашких; о њему свједоче толики гробови онијех јунака, којима се свијећа живота угааси у борби за слободу браће своје.

Но осим јунаштва показао је Црногорац да има у себи и чојства, и то у много већој мјери, него што га имају понека народи, који се много хвастају својом просвјетом и цивилизацијом. Црногорац се показао неустрашим ратник и великодушан побједник. Ко је неодољива сила његова јунаштва у боју и за вријеме боја, толико је велика д. брота његова срца последије боја, последије побједи. Црногорске побједи испраћане су благословима не само ослобођеног него и побјеђеног народа. За њима се није чуо јак жена и врхак дјече. Напредна војска црногорска није нигде окаљала трага својега покољем народа покороног, крвљу невинне дјече и жена, г. л. штем покорићих села и градова. Ни једна вјешала није подигла рука црногорска кроз она мјеста, куда је побједоносно пролазила. Свједоче о том покороно крајеви око Црне Горе, свједочи онај многи народ који пребјегава амо тражећи заклона под моћним крилом орла црногорског, свједочи становништво разне вјере и племена, које је остало у новим међама црногорским радујући се што га је судбина довела у државну заједницу са тако трпљивим и великодушним народом, који важе него ико поштује свачију вјеру, свачије народне особине.

Јунаштво и чојство, безгранична преданост својој владаоцу, љубав к отаџбини, самопрежорјевање и муко-трпља, којој у свијету пара нема, жива свијест српска, која је Црногорца учинила прејемником аманета косовског, чуваром слободе српске, вековним осветником српским — то све заједно показало се у најјаснијој свијетлости на Црногорцу и у најновијој добу, то све заједно дало је Црногорцу силу и моћ. се у најпресудније доба српске историје покаже на висини своје мислије, дорастао задатку свом.

Уздигнут овим непобитно посвједоченим врлинама Црногорац имадијаше пуно разлога, да се представи свијету као заслужни и законити баштиник једнога великог дјела од оног нашљећа, што је последије пропасти царства српскога Турчин отео Србину; имадијаше пуно право напати се, да ће јевропски

суд достојну награду досудити заслугама криваво стеченијем.

На како се горко преварисмо у доброј вјери о правиноти суда јевропскога!

Дипломатија јевропска, још и сада вијерна старим преданијама својим, не хотијаше много разбирати за друго што, мањ за интересе великијех сила, које она преставља. Ничела правде и правичности, ако стоје на страни малијех народа, криваво стечене заслуге, ако се не подударјају с интересима јакијех и силијех, не вриједи ни данас много на суду њихову као што нијесу вриједиле ни до сада нигда.

Таково становиште заузимао је лани и берлински конгрес према Црној Гори. Награда, подјељена Црној Гори на берлинском конгресу, оста е далеко иза заслуга, иза праведних очекивања њених. Она, која — смијемо без зазора рећи — највише заслуга има за цео покрет на балканском полуострву, те по томе и за ослобођење народа у тијем крајевима; она, која је на ту цијељ саразмерно највише драгоцјене крви својих синова пролила и према својој сиротињи највише потеглила; она која за свој државни живог највише потребе има, да јој се међе размакну в. за ових кришних гора, у којима је мучка голема и живјећа а немоли прим. се култури и цивилизацији — она изађе с конгреса берлинскога највише приграђена и оштећена; од не се одузе и оно што је с кривавом мучком стекла и освојила; па да би се ваљда испунила мјера не правде, којом се одмјерава Црној Гори, ево и данашњи, након толико времена иза берлинског конгреса, када је сваки свој дио повукао, Црна је Гора пошљедња на реду, када јој ваља прихватити оно мало залага досуђена јој берлинским конгресом.

С болом неописаним разабрао је народ црногорски за ову радњу и овај према њему поступак берлинскога конгреса, и само велика мудрост узвишеног владоца Црне Горе с једне стране, а безгранична преданост народа црногорског к њему с друге стране, у стању је била да уздржи Црногорце од корака, који би могао бити судбоносан за цео исток јевропски.

Навикнут на патњу и трпљење народ је овај послушно савјет свога владоца, који је и сам имао доста мучке, док је стегао своје патриотско срце.

Црна Гора прихватила је дјело берлинског конгреса, и од своје стране вијерно је испунила об. зе и услове, који су њој намакнути. Она очекује, да се и с друге стране исто тако пази на одређења берлинскога конгреса.

Но нека се ово запамти гдје треба. И ако је Црна Гора погнула врат пред судом јевропским, данас у цијељој Црној Гори нема једне мислене душе, која би сматрала да је српско питање ријешено берлинским конгресом. А из тога ваља извући овај наук: да ће Црна Гора и од сада бити за Српство то исто што је и до сада била: сјем. м. ш. ите његове слободе и независности.

Није кривица до Црне Горе, што она и од сада мора највећу пажњу и бригу обраћати кулгусу својих хаџара и јатагана. Црна Гора очекивала је и надала се, да ће је берлински конгрес сретним и праведним ријешењем српског

питања на балканском полуострву одр. стиги њене дојакосње, истина славне по мучне мислије, да ће јој отворити еру мирног и тихог рада око културе и просвјете, за којим она чезне од толико вијекова, да ће јој дати згоде и прилике да се што ближе примакне просвјешеном свијету

Људи на конгресу берлинском били су друге намети, и с тога — на њихову душу гријех. Црна Гора спремна је на све; рада је миру, по не преза од рата; вољна је да живи на миру са свијема и мило јој је што стоји у добријем одношјама са свијема силама, по исто тако не би могла подносити, да је ико стјепања у правима њенијем.

Ако икоме, Црној Гори може се да гледа неустрашиме у очи свијема приликама и неприликама. Док у Црној Гори седи на пријестолу Његово Височанство кнез Никола, оличена Црна Гора са свијема њеним врлинама, а уз њега прирашћује и његовијем се дахом напаја Њ. Св. млади нашљедник Данило; док је ове дивне слоге и склада међу народом и владоцем; док је јунаштва и чојства у Црногораца и ове бескрајне љубави њихове к својој постојбини; док је у њих српске свијести и братског сачуства према браћи рођеној; док је у њих овога будног, тријезног, осјетљивог и пријемљивог духа за све што је добро и за сваку честитост људску — док је свега тога у њих, догле Црна Гора неча рашта да зебе за своју будућност. Њена државна зграда почива на јаким стожерима!

АРБАНАШКА ЛИГА.

Из Цариграда су пошли и до овога часа биће већ дошли у Скадар, Хамил паша и Ариф паша, турски пуномоћници за предају Подгорице, Спужа и Жабљака Црној Гори. По томе може се очекивати, да ће ово дна Црна Гора заузети иста мјеста. Рекосмо: «може се очекивати,» — јер није немогућно, да порта нађе опет неке «тешкоће» и «разлоге» због којих би се предаја морала још одлагати. То и јесте повод, што смо узели да проговоримо о тој много-оглашеној и страшно представљеној «арбанашкој лиги», јер о самој предаји што би смо говорили? Јели доста задато Црној Гори патње и тешкоће због толикога одлагања извршења уговора берлинскога, јесте, али најпослије она мјеста морају црногорска бити, ако не данас, оно сјутра, ако не на лијепе, а оно силом оружја.

Прије свега нека нам се вјерује, да смо добро обавјештени о стању у Арбанији. И на основу тога обавјештења ми смо у стању изјавити, да је све, што је у новинама писано о «арбанашкој Лиги» или савршено неосновано или јако прећерано. «Лига арбанашка» никад није имала те свијести, која јој се приписује, о цјелокупности и независности Арнаутлука; она није никад из те свијести, нити је руковођена том свијешћу у дјелима, која су само у јевропеком новинарству постојала, која су управо измишљана из ових жељуда: једни да криве Турску, што основањем «арбанашке Лиге» спречава извршење берлинскога уговора, други да криве Русију, као да је она својим прећераним захтјевима изазвала то стање у Турској, и као да има намјеру да с тијем правда своје остајање у Румелији, трећи, да тијем докажу, да је потребна трећа рука, која ће ред и мир у Турској повратити.

«Лига арбанашка» постала је у вријеме, кад Турека није хтјела са Аустријом учинити уговор о окупацији Босне и Херцеговине и кад је спрмал познати покрет, па неуздајући се у

снагу његову спрема је у Арнаутлуку војска аустријској други бедем. Кад је војска аустријска појела Босну и Херцеговину, те се ту и уставила, и кад је познато било, да Аустрија «све зиме неће испрајед» и покрет у Арнаутлуку одмах се стисао. Одлуку аустријске владе, да не прелази у новозазарски пашалук, знали су и пошљедњи главари Крастенића, Дибре, Мате, Гусења и т. д. прије него многе новине јевропске. То је доказ, да су она у свези и договору били са пашом највише признанским, а по том приштињским, ће су једино и имали своје састанке.

По окупацији Босне и Херцеговине, новинарство је било неспривно увијестима, да «арбанашка Лига» све могуће чини, да одклони присједињење Плава и Гусења, и Колашина, Подгорице и Спужа са Црном Гором.

Ми имамо довољно доказа, који свагда тврђења унишћују. Кад је војска наша узела Бар, онда је Плаво и Гусење шиљало депутацију с молбом, да војска црногорска дође и посједи она мјеста. Кад је био познат берлински закључак о присједињењу Плава и Гусења Црној Гори, становништво њихово било је једнакога расположења, и кад је Мехмед-али-паша погинуо у Ђаковици, Плавлани и Гусењани били су поручили кнежев ком комесару у Андријевци, да се ове догађај тиче једино личности Мехмед-Али-пашине, или «Мађар-паше», као што га Арнаути зову за то, што је странац, и да су га убиле за то, што је он као странац невјеран Турској и што је у овом рату код Мораче (по њиховом мишљењу) издао и страховитој погубији изложио «бијелу војску» (т. ј. Арнаутлук). Да је велика држња била против Мехмед-Али-паше, показује и то, што су га мртва сушећили, свака нејекти и главу му по вароши у тријумфу носили. Напротив да расположење против Црне Горе није било, показује то што су Бајрам-ага и Шеќер-ага и много Крастенића, који у пошљедњем рату нијесу хтјели ићи против Црне Горе, били са Мехмед али-пашом и хтјели доћи у Гусење на предају Црној Гори, па су с њим и погинули. Кад је влада турска предала Колашин Црној Гори, нико није ни претом макао против Црне Горе, ни Колашинци ни Гусењани ни Подгорићани, нити ико у Арнаутлуку. Подгорица и Спуж исто нијесу никада дали ни једнога израза своје противности да дођу под Црну Гору. Да није било паша и низама у тијем мјестима, они би се сами предали још одавно, овако су мирно чекали, јер су морали чекати, да буду предани. Што се тиче Подгорице и Спужа има још једна врло важна околност а то је, да Подгорица и Спуж, као и цијела скадарска Арбанија нијесу никако ни спадали у ту такозвану «арбанашку Лигу». «Лигу арбанашку» сачињавао је само арнаутлук Призренски, Пећки, Ђаковички и Приштињски. Да тај једини факт, побија најбоље све све да се «Лига» противи присједињењу оних мјеста Црној Гори и да је она у рок, што се досад није извршио берлински уговор односно Црне Горе. Ми имамо пуно доказа и увјерења, да «арбанашка Лига» није ни мало стале до Подгорице, и да је се више тиче Гусење, које је доиета «Лига» положило заклетву, па пријавио ни Плавлани ни Гусењани присједињењу Црној Гори, са кају, да буду од владе они говоре: кад би се сав арнаутлук Књазу, онда бисмо сви с од наше заклетве и не би прекорити могао, а да се сами преда. ба нам остали рекли: погазите заклетву, и остали би смо довели под срамотом, а кад нас цар преда, што ми једва и чекамо, онда наше кривце нема.

Што досад дакле, берлинским уговором Црној Гори одређена мјеста предата нијесу, није крива неколико «арбанашка Лига», нити народ дотичнијех мјеста који радо доходи под владу Књаза Николе, јер су то мјеста наша, народ наш, који је и иначе одавно већ мудрог владар кнежевом доведен у нераздучну свезу

Црном Гором. Сва је кривица на влади турској, која је предају до крајности одлагала ишчекујући можда од овога усколебаног и пуног несправности времена, да би се што изнова догодило те да задржи оно, што изгубити мора. У другом реду криви су њезини органи, који су не само вршили њезине наредбе у томе смислу него и самостално мучили народ и улијевали му неосноване наде, да ће остати царев. Нарочито се у томе одликовао Хусејин-паша, гувернер скадарски, који не само Подгорицу и Служ подетицаше и пор, него је и у само Плаво и Гусиња јо достављао чебану. За то се био и нашао сад на муке, кад је морао објавити народу, да се Подгорица, Служ и Жабљак има ово дана предати Црној Гори. Народ се био мало узбунио, али не против Црне Горе, него против Хусејин-паше, који се сад окружио низамаом. Боји се од народа, који је увидио да је био обманљиван.

То је у ствари. Ако би се опет застало са предајом Подгорице, Служа и Жабљака, неће бити до народа, него до влади турске. Тако исто ако се, по предаји овијех мјеста, затраже са предајом Плава и Гусиња, неће бити крива „арбанашка Лига“, а најмање Шавлани и Гусињани, него опет — влада турска.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Крвави догађаји за ових пет минутих година тако су уздрмали цео југоисточни крај Јевропе и забунили цијелу дилома цију свијетску, да се још не може догледати ни докучити, какав ће свему сврше так бити и како ће се померени одношаји међу јевропским силама, а нарочито како ће се одношаји међу земљама и државама на балканском полуострву стално уредити и утврдити. И ако рат већ више не бјесни ни на једном крају турске царевине, ипак посао око препорођаја и преустројства ослобођених крајева још није довршен. Области се мутни још витлају тамо и амо изнад балкана. Многа питања стоје још нервијешена. Русија још није коначно закључила мир с Турецком; Аустро-Угарска још није закључила конвенцију односно Новог Пазара; Русија се још није погодила с Румунском што се тиче права на пролаз руске војске кроз Румунску; Русија организује Бугарску, Аустро-Угарска — Босну и Херцеговину. Наша Црна Гора још није задовољена у ономе, што јој је досуђено берлинским уговором мира. Исто тако Грчка још и сад очекује, да јој се границе прошире на север. Бугари се живо опиру располовљењу своје отаџбине, ишту да се и Румилија придружи кнежевини Бугарској.

При свем том, званични и полузванични органи свију влада увјеравају, да су с новом годином настали много повољнији изгледи за мир на истоку. Тако јављају за јевропску комисију у Румилији и источној, да јој послело знатио напредују. Како се то слаже с оном вијешћу, по којој је бугарско становништво источне Румилије предало протест јевропској комисији, то није ласно погодити. У том протесту Бугари, међу осталим, и ово наводе: По уставима берлинскога конгреса именује султан чиновнике, којима ће се повјерити управа; од њега ће дакле бити сви зависни. Све уредбе, које Јевропа даде источној Румилији, забациће турски чиновници. С тога сматрају Бугари за своју дужност протестовати против те наредбе берлинскога уговора, особито пак против мјере, да се устроји провинција „источна Румилија“, те су одлучили да не попуштају од својега отпора против свију наредба, које би на то смијерале. Комисија се умољавала да прими вјеру, да бугарски народ ни под којим условом неће пристати на то, да му султан издаде буде господар. Бечки листови растурили су вијест, да су Бугари мир између Русије и Турцима потписали. „Агенција руска“ опротиви вијест додајући да преговори Русије и Турске повољно теку, но да се коначно закључени и по томе вијест прерана. Исто тако опротиви „Агенцијом руском“ и она вијест, да је Рустем-паша коначно наименовао јевропског гувернера Румилије. Русија признаје „Агенцију руску“ сва својства, која берлински уговор тражи од гувернера реченог краја, те је по томе порта могла предложити његово наименовање. Но како је Рустем паша католик, а становништво у Румилији православно, то је његово наименовање сумњиво.

У Русији ради се на томе, да се понове дојакшоњи порези и да се још нови порези уведу. О овом предмету јако се занимају руски листови. Министар Финанције предложио је пет нових основа, које су све у државном вијећу примљене. Новине се по његовој и порез на ракију. За путеве по железници плаћаће се више, а

исто тако и за осигурање својности.

Царина на памук, који се не уважава преко азијске границе, такође ће се повећати.

У Аустро-Угарској баве се у политичкијем круговима поглавито уређењем Босне и Херцеговине, а за тимем унутрашњим финансијским положајем. Што се првога тиче, саопштавамо на другомом мјесту овога листа уредбу за привремено устројство земаљске владе у Босни и Херцеговини. У свези с овим јавља се, да је Фцм. Филиповић стигао из Прага у Беч, да ондаје присуствује „вијећу маршала“. О томе пише „Бохемија“, да се већ од дуже времена код главнога штаба на том ради, да се сабере и проучи све, што се искусило за вријеме потоњег похода у Босну и Херцеговину, па према том искуству да се поступи, ако би дошло до окупације новоназарскога савдака, јер и ако се признаје храброст и оданост војсци аустројској, ипак се увијају многи недостаци, које би ваљало одклонити. Што се тиче Финанције аустро-угарске монархије, ове су се знатно погоршале због трошкова окупације Босне и Херцеговине. Само прорачун једне половине монахије, Угарске, који је нови министар Саларија припрепио за саборску расправу, показује за год. 1879. мањак од 12.802.398 фор., а при том ваља на ум узети, да је министар за исту годину приходе у пет милиона веће узео но што су били прошле године и да међу издатцима нема квоте трошка, који од дозвољених 20 милиона наушала за окупацију у овој години спада на Угарску. — Угарски министри Тиса и Саларија бавили су се у Бечу, где су са друштвом Ротшилдовим преговарали о зајму. — Делегације састаће се на ново у Пешти у првој половини мјесеца фебруара.

У Францеској одржала је републиканска партија сјајну побједу при изборима сенатским. Ваљало је учинити 82 избора, а изабрана су 64 републиканца. Сви пређашњи републикански сенатори поново су изабрани; сувише изабрано је још 39 новијех. Републиканци имаће дакле у сенату већину од 57 гласова. Дифоров кабинет јамачно ће остати, осим министра рата. Министарство је одлучило за основну наставу бесплатност и обавезност. Али настава остаће иста у вјерозаконском обзиру, те се не ће дирати у католичка вучилишта. Овијем избором сенатским утврђено је републиканско начело у држави Француској; она има сад републикански сенат, а већ де сад имала је републиканску комору. Борба о уставу умукнула је сад за врло дуго времена. Републиканци имају неограничену власт у рукама. Видјећемо како ће је употребити. Најновије вијести из Париза казују нам, да је пододбор, што је изаслан да води истрагу над пословањем реакционарног кабинета од 16. маја, дошло одлуку, да се гадашњи министри, а нарочито Брољи и Фурту, ставе под оптужбу.

У Њемачкој државна власт највећу пажњу обраћа извршењу закона против социјалних демократа. Ушледе тога многе позориве личности прогањају се из њемачког царства, и многа друштва радничка разрешавају се. Мјере предхрањује преузимају се у свима правцима. Тако сада у савезном вијећу савјетује се о једном законском предлогу, којим хоће да се уступи државном сабору казнена власт над својим сопственим члановима. Овај предлог наперен је такође против социјалних демократа, и има се сматрати као допуна већ издатом закону против истих, јер као што је познато, има у државном сабору њемачком приличан број социјалних демократа, па како је овима сада већ у цијелој Њемачкој одузето поље за радњу, то би они могли употребити за своје цијели сам сабор, гдје је до јако слобода говора и неодговорност била гарантована сваком посланику. Да би се то предупредило, издаће се горњи закон, којим се могу под суд ставити и сами посланици, кад у сабору држе говоре, који би били управљени против постојећег државног реда.

Британска влада обнародовала је званичну преписку, која је вођена између маркиза Салисберија и сира Лејарда с једне стране и турске владе с друге стране, по поводу предложених за Турску реформа. Из те препишке види се, да се порта и према британској влади понаша исто као и према осталима, т. ј. обећава што више може а не чини ништа од онога што обећа. То је дало повода Лејарду, те у једној депеши изјављује, да свако тријење има својих граница и да је његово тријење већ исцрпљено.

Иначе занимају се још у Инглешкој поглавито ратом афганским, који се, бар у колико се тиче Афганистана, примиче свом крају, јер се сад потврђује да је шир-Алија прешао на руско земљиште, пошто је управу предао свом сину. То јавља и „Агенција руска“, само ова додаје, да није истина, да је шир-Алија са свима својим баталонама прешао у Ру-

сију, прво јавно из Кабула пошао са руским војскама Розановим. У истом телеграму афганског листа каже се даље, да је генерал Кауфман замолио кнеза Горчакова за телеграфска упуства о томе, како да се влада, ако би емир прешао на руско земљиште. Одговор је добио, да прими емира и да га поздраве у име цара.

Што се тиче Јакуб-кана, о којем су инглешки листови јављали као да је вољан пристати на преговоре с Инглезима, сада се дознаје да то није тако. Мали рат на индијским границама дуж Сулејман-паланне траје још. Један телеграм из Калкуте јавља се: „Главари из Белуцитана понудили су Исмаил-кану 1000 коњаника.“ По вијестима „Стандарда“ на Бомбаји стање инглешке војске у кландима пограничних гора афганских мора да је врло неповољно.

Српска народна скупштина у Нишу већ је претресла неколико законских предлога, од којих су неки већ и потврђени, као: закон о српским народним новцима. По том закону имаће Србија нове златне и сребрне новце од по 20, 10 и 5 динара. Нови златни новци заће се: „Миланови златници.“ Осим тога закључила је скупштина, да се изузетно стање односно штампе продужи до почетка идуче године, и одредила је 120.000 динара за устројење српских заступништва у разним престоницама јевропским.

Спор тунишко-францески, који је почео добијати облик озбиљан, сталожно се попуштањем тунишке владе. Први министар тунишки ишао је у пуној униформи у консулат францески и учинио је у име беја пред консулом францеским окруженим свима чиновницима консулатским задовољење које је тражено од стране францеске. Тијем се овај спор завршио.

Привремени дјелокруг предстојника земаљске владе у Босни и Херцеговини.

Влада аустро-угарска издала је привремену, од Њ. величанства цара и краља аустро-угарског потврђену уредбу земаљске владе у Сарајеву, која је 1. Јануара ов. год. у животу ступила и (од ријечи до ријечи овако гласи:

1. На челу грађанске управе Босне и Херцеговине стоји предстојник земаљске владе, који је подређен министарству заједничких послова.

Он води пословање заједничке владе те установљује њезину унутрашњу службу.

2. Предстојник земаљске владе води врховну полицијску власт у земљи, те издаје сходне мјере, да се уздржи мир, ред и сигурност; он ће без оклијевања јављати све важније догађаје заједничком министарству, те истом вагда додавати податке, да би имало преглед о стању земље.

Особито се предаје предстојнику земаљске владе надзор над штампом и над обртним потхватима који су с њом у свези, надзор над друштвима, над јавним састанцима и над преставама.

Он издаје дозволе и концесије за све потхвате и за сва дјела, која с тимем у свези стоје.

Под посебном његовом управом стоје ствари, које се тичу путнијех листова и странаца.

3. Предстојник земаљске владе има у свијем управнијем струкама надзирати, да се обдржавају прописана му начела владања, да се врше законите установе и прописи, те да сложио и ревносно раде сви владини органи.

Његова је брига, да се одобрени годишњи прорачун не прекорачи.

Он надзирава службонање свију власти и судова, те врши дисциплинарну власт (по прописима, који ће се надати) над чиновницима и службеницима земаљске владе и над подчињеним јој областима и судовима.

4. Поуљављање мјеста с платом, која није већа од 1200 фор. на годину, пристопи код свију управних области и судова предстојнику земаљске владе.

О подјелу свију осталих мјеста ставља предлоге. Он дозвољује промјене службених мјеста, отпусте, вађењине на плате и награде по уставима, које ће се углавити, и у оквиру одобренога прорачуна.

5. Предстојник земаљске владе саставља по добивеним упуствима повјеренства од поузданих људи, који ће стојати уз власти за извјесне цијели као савјетујући или извршујући органи, и надзирава његово пословање.

6. Предстојник земаљске владе има право стављати заједничком министарству из сопствене иницијативе предлоге о свијем предметима грађанске управе.

7. Предстојник земаљске владе управља своје извјештаје предстојнику у заједничком министарском вијећу.

натпису има се ставити: „Повјеренству за ствари Босне и Херцеговине у министарству спољашњих послова.“

8. У свима стварима, које се тичу Босне и Херцеговине напрема сусједнијем земљама (изузимајући земље монархије), те с тога спадају под дјелокруг министарства спољашњих послова, посредује предстојник земље само по упуствима, која добије од министра спољашњих послова.

9. Земаљски предстојник води управу по земаљској влади у Босни и Херцеговини, која има сједиште у Сарајеву.

Земаљска је влада у стварима, које спадају под њезин дјелокруг, врховна управна област, те одлучује као последња инстанција у земљи, у колико није иначе установљено.

Земаљска влада има да управља законите установе и прописе о пословима, који спадају у њезин дјелокруг. Предстојник земаљске владе предлагаће те установе са својим мишљењем заједничком министарству на одобрење.

10. Земаљска влада састоји се од три одјељења:

- I. одјељење за унутрашњу управу;
- II. одјељење за правосудје;
- III. одјељење за финансијске послове.

Предстојник земаљске владе дијели радњу свакога владиног одјељења по свом расуђењу у извјесне пословне скупине. Свако одјељење носи име: „Одјељење земаљске владе у Босни и Херцеговини“ уз означење своје надлежности.

11. Одјељење земаљске владе за унутрашње послове обавља сву ону радњу, која се тиче унутрашње управе земље, а не спадају у надлежност другог којег одјељења; на име:

а.) Судјеловање у пословима оног хране, припреге, уконоачивања и т. д. за ц. кр. војску и за војнички уређене заводе сигурности, и код других дајбина за војничке цијели.

б.) Обавља све струке службе сигурности, управља свијем пословима и служи се војнички уређенијем заводима, одређеним на уздржавање јавне сигурности, у колико то не пристопи војничким областима.

в.) Обавља здравствене послове, управља болницама и т. д.

г.) Послове о приватним закладама и заводима човјечности, те надзирава како управљају својим имањем.

ђ.) Управља стварима, које се тичу трговине, обраде и права на мјером и вагом.

д.) Управља грађевинама и надзирава јавне комуникације.

е.) Управља предметима земаљске културе (ветеринарством, ловом и риболовом, шумском полицијом и т. д.)

ж.) Ствара разних вјерозаконских задруга и управљањем с њиховим имањем.

з.) Читавим школством и наставом.

и.) Општинским стварима и јавном работом.

ј.) Домовинством, усељавањем и насељавањем.

к.) Земаљском статистиком.

12. Међу послове владина одјељења за правосудје спада:

а.) Административна управа свега правосудја скупа са апансима.

б.) Брига, да судови непрекидно и законито врше правосудје.

в.) Предлагање помиловања.

г.) Скупљање, састављање и издавање закона и наредба.

13. Међу послове владина одјељења за финансијске ствари спада:

а.) Састављање годишњег прорачуна редовних и ванредних доходаца и издатака свијех струка службе у земљи.

Годишњи прорачун има се за времена предложити на испитивање заједничком министарству, које ће га иза споразумљења са обадва мин. председника подастријети Њег. величанству на превизије одобрење.

б.) Надзор над управом с новцима и вођење рачуна у свима службеним струкама у земљи, затијем састављање исказа и коначних закључака, који се имају предлагати заједничком министарству.

в.) Управљање и надзор над државним имањем, свима државним приходима и јавним закладама.

г.) Управљање са свима посредним и непосредним порезима и дајбинама, са царинама и државним монополима.

ђ.) Уређење и осигурање руковања новцима код свијех државних каса.

д.) Рударске, поштарске и телеграфске ствари.

14.) Међу послове, који се у смислу горњих устава придржавају заједничком министарству, спадају на сваки начин: Установљење начела о располагању с државним имањем и са свијем државним приходима у земљи. Дозвољивање продаје, изнајмљивања и оптерећивања државнога имања, и врховни надзор о управи државних послова.

Одређење врсте, величине и начина прибирања свијех пореза и царине.

Подељивање концесија за железничка, паробродска и возарска предузећа, за рударске потхвате, кредитне заводе и акционарска друштва сваке врсте.

Све ствари о монополу и све трговачко-политичке ствари.

Све ствари, које се тичу уређења односија између власти и најамника, предмети о насељивању, сервитуту на државне земље и употребљивање пустог земљишта.

Одређења о црквеним и манастирским добрима и вакуфима, као и врховни надзор над управом с њиховим имањем.

Уређење новчарства, мјере и ваге.

Код решавања питања, која се тичу горенаведених предмета, поступаће заједничко министарство договорно с објема владама.

Осим те уредбе изишле су још и „Прелазне установе“, које овдје са и тавимо:

1. Докле је главар земаљске владе уједино заповједник ц. кр. војске за окупацију Босне и Херцеговине, одијељени његов дјелокруг главара земаљске владе не мијења власти, што му припадају у својству заповједника војске, нити његова војно-службена односија, с тога се он само у својем својству као главар земаљске владе подређује заједничком министарству.

2. Главар земаљске владе ставиће министарству спољних послова што прије своје предлоге о административном раздјељивању земље, о унутрашњем устројству земаљске владе, о дјелокругу и унутрашњем устројству истој подређених власти, званија и судова заједно са списком о свијем службеним мјестима и о платама чиновника и подворника. Ваља да буде врховно начело: да Босна и Херцеговина имају трошкове укупне управе и нужних инвестиција из својих сопствених земаљских доходака подмиривати.

Према том има се дакле уредити управни апарат тијех земаља, а при том уједино постарати се, да се мало по мало намре тражбине аустро-угарске монархије, међу овима најприје трошкови за окупацију, за издржавање и повратак бјегунаца.

3. За сада задржавају се у земљи постојеће области и судови, али је главар земаљске владе овлашћен, да привремено учини невзбјежно нужне промјене и да изда све за даљу управу потребне одредбе, које има да пријави заједничком министарству.

Нарочито ће се што прије могуће предложити мишљење о том, како ће се у будуће обављати послови, који су до сада вођени при средишњој управи у Цариграду.

4. Званичници, што их има, придржаће се такођер, у колико то одговара интересу земље и управе и у колико су они поуздани и способни.

Привремено подјељивање службених мјеста подвргнуто је за сада потврђивању заједничког министарства, у колико се при том не ради о чиновницима или подворницима, који припадају главару земаљске управе.

5. Са чиновницима и подворницима, који су из монархије позвани, има се, док се не издаду дотична правила, поступати по дисциплинарним прописима, под којима су стојали докле у земљу нису били позвани.

6. У опште остају у земљи постојећи закони и норме у крпоети, док се не промијене.

Главар земаљске владе има ипак у случајевима, у којима добро земље, државни интерес аустро-угарске монархије или опште призната правна начела неопходно захтијевају промјену, поступати у смислу тачке 9. и 14. привременога дјелокруга.

7. Ипак да би се правосуђе, како одмах треба, поправило, главар земаљске владе овлашћен је, да из монархије поаване судске особе придјели окружним и трговачким судовима. За изрицање оних судских осуда и одлука, које су до сада биле изван надлежности у земљи постојећих судова, главар земаљске управе предложити, да се устроји са сједиштем у Сарајеву особити суд пошљедње инстанције, саставивши судско тијело према потреби.

8. У свим случајевима, у којима се по досадашњим законима из милости допуштало опрштење судом досуђене казни или промјене казни, право помиловања уступа се за сада главару земаљске владе.

9. Сва од 28. јула 1878. можда стечена права, све дозволе или концесије у пословима, што су по тач. 14. дјелокруга придржана заједничком министарству, ако ће да важе, треба да их заједничко министарство накнадно потврди.

10. Главар земаљске управе побринуће се без оклијевања за то, да се у земљи налазећа се актива пређашње земаљске управе у новцу, натуралијама и новчаним

вриједностима осигурају, саберу и укњиже.

Има се уједино поднијети списак актива, које су се у посљедњим земљама нашле.

Натуралије могу се употријебити на јавне цијељи уз посебан рачун.

Порези и друге дажбине на корист земље покупиће се досадашњим начином, избегавајући ипак сваку злоупотребу.

11. По свршетку г. 1878. има се за вријеме од 28. јула до пошљедњег децембра 1878. што прије могуће поднијети исказ руковања о доходцима и издатцима грађанске управе а у своје вријеме коначни закључак рачуна.

Дне 1. јануара 1879. имало би почети управљање по прорачуну.

Привремени дјелокруг повјеренства за послове Босне и Херцеговине.

§. 1. Пошто је врховно равнање цивилне управе у Босни и Херцеговини изручено заједничком министарству привремено и под његовом одговорности, умјештено је прв. одобрењем као савјетујући орган у свијем важнијем пословима управе у Босни и Херцеговини и да држи у очевидности течај управе тих земаља, повјеренство у Бечу, које се састоји из по једнога заступника свакога од три министарства заједничкијех и да владе обију државних половица монархије судјелују, из по једнога изасланика обадвојице министара пресједника, те има наслов „повјеренство за послове Босне и Херцеговине“.

§. 2. Изашивање чланова тога повјеренства и њиховијех замјеника по дотичним министрима остаје и за будуће придржано прв. одобрењу.

У повјеренству пресједна изасланик заједничког министра спољнијех послова, или ако је он запријечен, његов зајеник.

§. 3. Повјеренство састаје се редовито сваке године по један пут у заједничком министарству спољнијех послова. Осим тога сазиваће се ванредно сједнице чим и кадгод то буде који заступник по налогу дотичнога министарства захтијево.

§. 4. У повјеренству расправљаће се сви грађанске управе у Босни и Херцеговини тичући се или с тим у савезу стојећи послови, које заједничко министарство као врховна управна област тијех земаља или влада којег од обијех државнијех подручја монархије преко министарства спољнијех послова на исте упути.

Све ове послове предлаже у сједишћима повјеренства пресједник истога.

Пресједник ће једнакијем начином старати се зато, да повјеренство непрекидно буде обавјешћивано о течају укупне управе погледом на сва важнија питања. У осталом је члановима престо, да се и сами сваки час обавијесте о свијема пословима и списима повјеренства.

§. 5. Извјешћивање о свијема чисто финансијалним пословима повјеренства повјерено је заступнику државнога министра финансија, извјешћивање о свијема пословима војнијем изасланику државнога министра рата, а извјешћивање о свијема осталијем пословима замјенику изасланика министра спољнијех послова.

§. 6. Разправљајућ посебна питања призваће повјеренство к својим правима вјештаке. Да се ти вјештаци призову, дотични изасланик учиниће то од случаја до случаја преко заједничкијех министарства, дотично преко министарства обијех државнијех подручја монархије.

§. 7. Резултати повјеренствених разправа биљежиће се у записницима, који ће се после сваке сједнице приобћити заједничким министрима пресједицима обадвију државнијех подручја.

Сва извјешћа повјеренства потписује у име истога пресједник или његов замјеник.

§. 8. Предлоге повјеренства рјешава заједничко министарство.

§. 9. За обављање послова заједничког министарству изрученога вр-

ховнога равнања управе тијех земаља понавјешта се из повјеренства посебан одбор за послове Босне и Херцеговине, који ће се саставити из заступника свијех трију заједничкијех министарства, те ће се под предеједничком заступника министра спољнијех послова или његова замјеника, самостално устројити и што је нужно одредити, да послови без прекидања тичу.

§. 10. Овај одбор рјешаваће све текуће послове, који се тичу само провађања установљених већ норма и који по њихову домаћају нијесу знаменити.

§. 11. Све послове, у којима се мијења заступника заједничкијех министара у одбору не слажу или код којих се ради о важнијем питањима за која министри нијесу својим заступницима дали пуномоћи, предложити пресједнику одбора, разложив стање ствари, заједничког министарског вијећу на одлуку.

Ако министарско вијеће није на окупу, а предмет је прешан онда ће пресједник одбора предложити дотични посао на одлуку, евентуално на одобрење предложенога рјешења ономе од заједничкијех трију министарства, у чије подручје тај посао поглавито спада.

§. 12. Све одлуке или наредбе, које се тичу послова заједничком министарству изручене привремене врховне управе за Босну и Херцеговину издаваће се у име заједничког министарства, те ће их код текућих послова потписвати пресједник одбора или његов замјеник, код осталих пак један од тројице заједничкијех министарства.

§. 13. Повјеренству за послове Босне и Херцеговине и одбору, којем су повјерени послови администрације, додати ће се за пословање необходимо потребита средства сходнијем начином, а нужно помоћно особље придјелиће му се за сада од чиновника и подворника заједничкијех министарства.

Замјеник пресједника обавља уједино послове пресједника уреда за повјеренство и одбор; њему је непосредно подређено све уредско особље; он је одговоран за то, да исто води послове исправно.

§. 14. Раздјељење и обављање послова одбора за Босну и Херцеговину, као и уређење уреда повјеренственога и одборскога уредиће се пословним редом, који ће одбор установити.

У одбору ће исто тако као и у повјеренству стално извјешћивати о пословима чисто финансијалним заступник државнога министра финансија, војни заступник државнога министра рата, а замјеник пресједника у свијем осталијем пословима.

§. 15. Рачунске закључке земаљске управе за Босну и Херцеговину достављаће повјеренство заједничког врховног рачунарског двору на надзиривање.

ДОПИСИ.

С. Петроград, 26. Децембра 1878.

Овдје у св. преображенској саборној цркви држано је прије неколико данавелико „благодареније“ за успомену на прелаз руске војске преко Балкана у прошлој години. Служби божјој присуствовало је Њ. величанство цар са свијема овдје присутним великим кнезовима. Одмах послје свечаности црквене предат је у цркви преображенској гарде-режими драгим камењем украшена сабља „за храброст,“ коју је блаженопоч. цар Николај Павловић великом кнезу Михаилу Павловићу 1. Јуна 1831 у знак признања за службу његових у рату против Пољака поконио. Велики кнез завјештао је опоруком својом од 20 Маја 1843 исту сабљу гардијском кору за успомену, и то с тијем одређењем, да се сабља заједно са царским на њега управљеним огњима као

и са покљоненим му кључем од града Модлина у преображенској саборној цркви или код штаба гардијског кора храни. По смрти великог кнеза Михаила (9. Септембра 1849) би на заповијест цара Николе сабља гардијском штабу предата, гдје се и до данас чувала. Сада је пак заповједило Њ. велич. цар Александар II., да се сабља великог кнеза Михаила Павловића опет пренесе у преображенску саборну цркву. Ушљед те наредбе шефа штаба генерал-ађутанат гроф Шувалов предао је 18. ов. м. сабљу командиру преображенске гардијске регименте, кнезу Оболенском, а одмах сјутра дан у почетку службе божје положена је у присуству свију официра регименте у нарочитој једној шкрињи у ризницу св. преображенске саборне цркве. —

Г. Погребов, који је у течају од 18 година једно за другим бивао биран за главара општине петроградске, дао је оставку на своје звање. Онштинско заступство (дума) држало је сједницу ванредну у којој је на мјесто Погребова изабрало барона Корфа, а Погребову се писмено захвалило на дојакошњој служби. —

У неким листовима била је растурена вијест, да ће на мјесто садашњег управника нашег министарства унутрашњих послова, државног секретара Макова, доћи кнез Дондуков-Корсаков, који је сада, као што знате, гувернер у Бугарској. Ова вијест није основана, јер ће кнез остати још дуже времена у Бугарској, гдје ће још за дуго имати доста посла. —

Можда сте већ читали гдје, да ће наши ученици на вишим школама и питомци разних наставних виших завода у напредак носити униформу, као што је негда било. Кнез Мешчерски, у једном низу писама о нихилизму, нада се многом добру од ових униформама. Дао Бог да наши ђаци с овим униформама промијене и њуд своју.

Подгорица, 3. Јануара.

Послије толиких бурних догађаја који се збише око наше вароши за ове три године дана, данас хитам да саопштим у велецијељеном „Гласу Црногорца“ прерадосне вијести, које предкажују скорашњу свјетлост — сунце слободе да ће нас обасјати, те да ће се ова варош предати храбрине нашем ослободитељу књазу Николи Петровићу.

На Василевдан овди стигосе неки посланици из Скадра, који објавише, да Подгорица остаје књаза Црногорскога и да се сваки Турчин влада како је којему воља, и да који жели остати под владом турском, да га прима „честити султан“ у Драч, у Арбанији, на преселење, те тако двије разбојничке куће турске Крнића и Лекића, искажу се да ће предизати, а то је због почињених зала, које народу Хришћанскоме чинише и због сјече учињене у години 1865. у Подгорици, који признајући своја злочинства, ни мисли ни се остати у Подгорици, а остали Турци радују се брзине своје ослобођењу, који су се шћели и до сада књазу предати, да нијесу подговарани владинијем ушливом, изговарајући се влада: „народ и становништво не жели се присајединити Црној Гори“, које је протекло из мртве политике турске, шта више, од неколико дана почели су Турци подгорички долазити код хришћана Јака Бошкова, да му се удобре и препоруче, те да би преко њега док се Подгорица преда Црној Гори, остали у милости књаза црногорскога. Турци Никшички, којијех има до 100 кућа, јавно по сокацима престављају књаза као најбољега добротинца људскога, који ни у чију вјеру и обичаје не дира. Низам је јавно проио топове и муницију са Спужа и Жабљака, и већ сва варош очекује изасланике од обадвије државе да се чим прије народ ослободи, шта више малеорски главари јавно иду кроз варош пут Црне Горе, да се поклоне књазу на Цетиње.

Овди је дошло неколико Спужана, који јавно изрекоше да су послати и пошли на Цетиње: Ахмет Мешикукић су 5 главара да се књазу предаду, само се тек одстра-

не портине очекује предаја своју тврђава и градова а народ одавши е радношћу начекује књижевну војску.

Домаће вијести.

Цетиње, 6. Јануара. — Нова година прослављена је овде као сваке године, весело и свечано. У очи нове године, на девет сата у вече, били су позвани, по староме обичају, у свијетли двор, осим цетињских одличних личности и главари скоро из свијех округа, који су већ дан прије били на Цетиње дошли. Међу овим јема био је приличан број Турака из новоосвојенијех округа. Од дипломатичкога тијела, учествовали су заступници руског министра резидента и аустро-угарског дипломатског агента, који су отсутни, г. Шнер и г. Саурвалд. Забава је текла све до поноћи најпријатније. Његово Височанство Књаз, у најбољем расположењу водио је разговор мало не са сваком присутним, а тако у другом салону Њезино Височанство Књагиня, где је била окружена још и госпођама Цетињским Пред поноћ био је велики објед у два салона. На саму поноћ огласила је пуцања топова и свирка војничке музике наступаће нове године. У тај мах устало је Њ. В. Књази наздравно је народу спомену у своје живом говору велике и значајне догађаје прошле године и изразив своје родољубске жеље и очинске савјете за наступајућу. Громко: «Живио Књаз!» орило се дуго, којему се придружише усклици из другог салона. Овоме су шлефовале здравље Њиховим Височанствима и Његовој Свјетлости Књазу Нашљеднику, који је такође присутан био. На сат по поноћи разишло се ово велико и одлично друштво у најбољем расположењу. Сјутра дан, на нову годину, по служби бојкој, примали су Њихова Височанства Књаз и Књагиня са Његовим Свјетлошћу Књазом Нашљедником честитања у великој дворани. Њ. В. В. стигла су тај дан и телеграфска многа честитања са стране и из унутрашњости. Њ. Св. Књаз Нашљедник добио је честитке од ученика основне школе из Бара и то од мухамеданског, римокатоличког и православног вјерозаконца. Тако исто и од младих мухамеданаца из Никшића и Улцина.

— Саопштавамо овдје писмо Његовога Високопреосвештенства г. архиепископа барскога, које је 19. пр. управно Њ. В. Књазу:

„Више Височанство!

По Божјој провидности постав Ваше Височанство Господином и Господаром Бара, и његове околине, што сачињава скоро сву моју премилу архидијецезу, толико гласовиту у црквеним летописима, ја, као архиепископ барски, познајући Вас и поштину као Господара, молим В. Височанство у исто вријеме, да благоизволите имати у високом призрању интересе религије римокатоличке, то о чему несумњам будући В. Височанство снабђено најређим својствима, по којима бива мио и љубљен Кнез Владар.

Овом приликом достављам Вашем Височанству, како сам, као што би хтио, сједити лично у Бару, мојим декретом од 22. Марта о. г., наименовао мојим Викаром у Бару, свештеника Јосифа Коловића. Молим Ваше Височанство, да изволи признати га у томе звању и дати му олакшице, да може слободно вршити религиозну мисију, коју сам му поверио.

Ја смирено молим Свештњега, који даје свако добро, да уздржи вазаду у својој светој заштити личност Вашег Височанства и у исто вријеме са чувствима најпоштованије преданости и поштовања дичим се назвати се Вашег Височанства
Скадар, 19. Децембра 1878.

препонизни

КАРЛО с. р.

Архиепископ барски и скадарски.

Њ. В. Књаз одговорио је Њ. Вир. г. Архиепископу овим писмом:

„Ваше Високопреосвештенство!

Писмо Вашег Високопреосвештенства од 19. пр., које ми је пречасни викар барски г. Коловић преко начелства барскога послао, испунило ме је особитијем задовољством. Ја најсрдачније захваљујем Вашем Високопреосвештенству за осјећања, која сте ми извољели изјавити и која ме још више укренују у очекивању, да ће бити увјенчана потпунијем успјехом моја љубав и очинско старање за срећу и добро мојих римокатоличких држављана, којима је провидност божја дала у Вашој уваженој личности добра и мудра архипастира.

Вашем Високопреосвештенству је врло добро познато, да историја Црне Горе представља велику и непрекидану, тешку, али, благодарећи Свемогућему, и успјеш

ну борбу за слободу народа и његове хришћанске вјере. Ову слободу уживаће моји римокатолички држављани потпуно и моје владе биће постојана брига и дужност, да римокатолици, неодвојени ничему и ниуколико од својих судржављана православног вјерозаконца, уживају све благодати државних закона и моје према свијема једнаке владалачке љубави и правичности.

Мени је особито мило, што је мудри избор Вашег Високопреосвештенства пао на одличну особу г. Коловића, за викара барског, који својим извршним својствима даје сва јемства, да ће у оном настојавању мојем и моје владе бити ревностан суратник.

Ја препоручујем, Високопреосвештени Архиепископе, Вашијем побожним и богоугодним молитвама народ, себе и моју породицу и остајем

Вашег Високопреосвештенства искрени поштоватељ

НИКОЛА с. р.

Цетиње, 4. Јануара 1879.

— Г. Стево Чутурило, досадањи уредник овога листа, именован је највишијем ријешењем од 1. Септембра пр. год. главнијем надзорником црногорскијех школа.

— У Васојевићима отворена је телеграфска станица са дневном и ноћном службом. Са Андријевице продужиле се телегр. линија у Плаво и Гусиње. У новоосвојеним предјелима отворене су досад ове телегр. станице: у Никшиће, у Горанско, у Пиву, у Колашин, у Бар, на Пристан и у Улцину.

— Из Скадра нам јављају, да се тамо сваки час очекују турски комесари, који имају Црној Гори предати Подгорицу, Служ, Жабљак, Плаво и Гусиње, и да је много војске пошло на обалу морску, да их сретне. Ово опет није ништа друго, него марш турски, као да се покаже пред свијетом, да је тобоже народ узрујан, иа да ваља чувати те царске људе, да им се не догоди, као оно Мехмед-Али-паша у Ђаковици.

НОВИЈЕ ПОЛ. ВИЈЕСТИ.

Познато је, да Русија још непрестано шаље нову војску на балканско полуострво. Сада јављају листови, да су ушљед тога двије власти упитале у Петрограду, с којих се разлога толика нова војска шаље. Руска влада дала је преко својих заступника објашњења свијем великим силама, да је петина да се нова војска опрема у Бугарску, но да се то не чини никако из каквијех агресивнијех намјера. Руска влада држи се тога начела, да мора бити на балканском полуострву толико војске, колико је било у оно вријеме када је био Цариград опкољен, и то дотле, док се год не потпише коначан уговор мира. По том начелу попуњује се руска војска на балканском полуострву, а тијем се попуњују и празнине у њој, које наступају болешћу и иначе.

Што се тиче руско-турског преговарања, има разних вијести. По неким преговори били би већ близу крају; по другима не ће се то скоро дочекати Цар Александар не ће позвати војске на траг, докле год Турека не испуни тачно све услове берлинскога мира и све своје обвезе.

Из Париза јавља се по приватнијем вијестима, да порта захтијева, да се мандат комисије за Румилију продужи на три мјесеца. Русија се томе не противи, али задржава за себе управу Румилије, док се не прогласи румилијски устав.

Влада француска обнародовала је свој програм, који допушта кривница велику милост, али не обећава закона о помиловању. Заповједништво над војском повјериће се ђенералима, који су за републику.

Из Петрограда јавља се, да је министар унутрашњих послова издао окружницу којом опомиње да се не вјерује лажним гласовима о куги и изјављује да нема разлога претјерану страху.

Неке немачке новине доносе »занимиву« вијест, да ће се гроф Корти, као заступник Италије, Сафет-паша, турски заступник у Паризу, и Дмитар Браћано, као заступник Румуњске, састати у Бечу на договор с грофом Андришијем да се посавјетују о промјени берлинскога уговора. Ова вијест биће јамачно само »занимива« и ништа више.

Из јужне Африке дознаје се, да ће Инглешка по свој прилици ратити са најмоћнијим племеном Кафара. Сваки се час надају да ће доћи до сукоба. Краљ Зулу има доста добро наоружану војску.

Из Цариграда јавља се, да ће Сафет-паша предати Мак-Махону велики кордон реда меријидије у бриљантима са својеручним писмом султановим, у којем му изјављује живе симпатије за Францеску.

Из Лондона јавља се, да је Стјуарт кор освојио Кардахан.

КЊИЖЕВНЕ ВИЈЕСТИ.

— »У пољу и у шуми,« неколико елика из природе за старо и младо, издаје Гаја М. Матић, секретар минист. Финанције у Биограду. Цијена је књижи 1. динар.

— Од нове године почео је у Новом Саду излазити нов лист »за народ и његове потребе« под насловом »Задруга«. Цијена му је на годину 4 фор. а. вр.

— У Загребу почео је од нове године излазити »Трговачки Гласник« мјесечни лист, који се бави искључиво предметима трговине и обрта. Цијена му је 1 фор. 50 н. на по године.

— У Софији (у Бугарској) почеће да излази нов политички лист на бугарском и француском језику под насловом »Независност бугарска« L'Indépendance bulgare.

— У штампарии браће Јовановића у Панчеву изишло је »Повртарство за школу и народ« од дра Ђорђа Радића управника кнеж. црногорске земљоделске школе на Даниловграду, са 5 табака бојадисаних слика и 174 дрвореза у тексту. Цијена 30 гроша.

— »Читанка за пољопривреднике« Ручна књига за читање у вријеме одмора. Скупно и удесно Гаја М. Матић. Цијена 2 и по гроша.

— »Историја војничке крајине« (или историја вацијелог српскога народа с ову и ону страну Дунава, Саве, Уне и Врбаса као и Приморја) од г. 1536 до 1873 написао Фр. Ванчек, с немачког превео Јустин Милан Шимић. Излази у свескама, од којих ће бити свега 16 свезака. Прва је свеска већ изашла и стаје 8 и по гр.

— Народне Пјесме из старијих највише приморских записа скупио и на свијет издао В. Богишић. Књига прва. Цијена 10 гроша.

— Поријекло Зимонића породице и поп Богдан Зимонић, војвода гатачки, Сабрао Јово Накићеновић, секретар општин ерцег-повске. Цијена 2 гроша.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

— Римски папа одобрио је надрт бискупа Штросмајера за устројство католичке цркве у Босни. По томе Босна ће имати једну дијецезу, којој ће сједиште бити у Сарајеву. Бискуп ће имати годишње 12.000 фор. и сувише приходе

од једнога спахилука, који ће му се даровати. Осим тога постојаће у Зворнику, Бањалуци и Гривнику главни викари, који ће брати годишње сваки по 6000 фор., а уз то приходе од добара, који ће им се поједилити.

— »Руски Ивалид« јавља о неким промјенама, које ће се предузети у руској војсци. На име умножиће се годишњи број рекрута за 70.000 момака; службач војничка под заставом смјачиће се за три године; редовна коњица повишиће се од 4 на 6 ескадрона; цијела артиљерија добиће нове крупове топове.

— О губитцима руске војске за последњег рата наводи се ово. На балканском полуострву остало је мртвих 129.471 које од непријатељског оружја које од болести; 120.950 момака рањених и болесних пренето је у Русију, и од тих је умрло 42.950. Дакле укупили број мртвих износи 172.421.

— Војни архив у Бечу издао је дијело једно, из којег се види колико се пута за последњих 375 година Аустрија с другим државама заратила. За то вријеме водила је Аустрија своје синове 6339 пута у бој. У Јевропи није, осим Шведске, Норвешке и једнога дијела Русије, ни једне земље, а у Немачкој ни једне квадранте миље, на којој није аустријски војник војевао. За 196 година војевала је Аустрија 122 пута на својем рођеном земљишту час против спољашњих час против унутрашњих непријатеља. Између спољашњих непријатеља главни су били Турци, против којих је Аустрија највише бојева водила. За 69 војних година имала је 542 битке, међу овима 22 велике. Против француске имала је за 85 година 3454 мање и веће битке, међу овима 92 велике. С Италијом тукала се у 26 година 22 пута у војним и 741 пут у мањим бојевима. Против Пруске имала је за 150 година 17 бојева, 15 битака, 37 опсади и 610 мањих бојева. Осим тога ратовала је са Шпанијом, Данском, Русијом и Баварском. У свима тим ратовима, колико се могло доказати, изгубила је: 261 ђенерала, 17.096 офицера и 1.068.574 војника.

— У Мадриту погубљен је Монкаси, који је огледао да убије краља шпанског. Био је до последњег часа доста срчан и равнодушан. Погубљен је јавно у присуству сјеснице људства. Бриљанци његов употребиле је за предна средства, да му спасе живот. Нема сумње да су га руководили важни обзир, кад није жално труда те је скупио 7500 подиса под молбу, да се злочинац казни тамницом а не смрћу. Монкасијева жена била је у аудијенцији код краља и код аустурске принцезе. Исти Кастилар и Сагаста свјетовали су министру правосуда, да би боље било да се злочинцу живот не узме, но то све није ништа помогло.

— Имање шир-Алије, владоца афганског, рачуна се на 30 милиона рупија у злату, сребру, драгоценостима и индијским државним папирима. Шир-Алија играо је на индијским берзама, и имао је своје банке у Бомбају, Делхију и Калкути. Своје закладе чувао је у Кабулу у једном стубу своје палате с позлаћеним кровом. На његовом двору јело се из златних и сребрних посуђа.

Због преустројства и новог уређења државне штампарии није могао овај број нашега листа изићи на вријеме.

Управа
»Гласа Црногорца.«

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Од нове године 1879. почео је на ново да излази на Цетињу

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

лист за политику и књижевност.

Пријатељи Црне Горе и околнијех покрајина, који су ради сазнавати шта се овдје збива и како се овдје мисли и суди о нашијем народнијем стварима, позивају се учтиво, да се на тај лист претплате.

»Глас Црногорца« изилазиће суботом на цијелом табаку, а цијена му је:

За ЦРНУ ГОРУ:

На годину — — — — — 6 фор. а вр.
На по године — — — — — 3 «
На три мјесеца — — — — — 1 « 50 н.

Толика му је цијена и за АУСГРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ).

За СРБИЈУ, РУМУЊСКУ и БУГАРСКУ:

На годину — — — — — 18 динара или франка.
На по године — — — — — 9 « « «
На три мјесеца — — — — — 4½ « « «

За друге земље у Јевропи 8 фор. а. вр. или 20 франака годишње.

За Америку 10 фор. или 25 франака.

Претплатници, којима се због престанка свога задужио »Глас Црногорца« од 1877. добијаће овај лист док им се дуг не намири.

Претплатници из Аустро-Угарске (и Босне и Херцеговине) нека шаљу своју претплату поштанском упутицом на г. Петра Рамадановића у Котор. Претплатници са других страна нека шаљу своју претплату у плаћеном писму управо на: »управу »Гласа Црногорца«.

У опште сва писма и пошиљци, који се буду тицали »Гласа Црногорца«, односили се они ма на коју грану радње његове, нека се управљају само на ову адресу: »Управи »Гласа Црногорца« на Цетиње,« а никако друкчије.
Цетиње, 5. Јануара 1879.

УПРАВА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА.“

Државна Штампарииа.